

Radu Andrea

Biró A. Zoltán – Magyar Ferenc (szerk.) (2020): SZAKTANÁCSADÁS – AGRÁRIUM – INNOVÁCIÓ. Tudástranszfer, tudáskontextus a székelyföldi térségben. Pro Agricultura Hargitae Universitas Alapítvány, Státus Kiadó, Csíkszereda

<https://doi.org/10.32976/stratfuz.2022.30>

“SZAKTANÁCSADÁS – AGRÁRIUM – INNOVÁCIÓ. Tudástranszfer, tudáskontextus a székelyföldi térségben” címmel jelent meg a Biró A. Zoltán és Magyar Ferenc által szerkesztett kötet, amely a székelyföldi agrárinnovációs programsorozat nyolcadik kiadványa. A szerzők arra ösztönzik a térség gazdasági szereplőit, hogy kiemelkedően fontos ügyként kezeljék az agrárium digitalizációs folyamatát, a tudástranszfer szerepét és hogy a térség tudástermelési hely is legyen. Az Alapítvány az oktatási programjain keresztül mindig igyekezett elérni azt, hogy a székelyföldi agrárinnováció kiemelt szerepet kapjon. A kötet vázlatos helyzetképet ad a térségbe irányuló tudástranszfer folyamatról és a folyamat alakulásának társadalmi feltételeiről. Ugyanakkor komplexebb eredményekhez vezet a további helyzetképek feltárása és részletezése, kiegészítve a már jól bevált gyakorlatokkal. Ezáltal pontosabban megfogalmazható a székelyföldi térségben alkalmazott tudástranszfer folyamat.

A kötet nagyon jól áttekinthető, jól strukturált, könnyen követhető. Három fejezetre van tagolva, melyek magukba foglalnak tanulmányokat, szakmai szempontokat, valamint véleményeket és gyakorlatokat.

Az első fejezetben három tanulmányon keresztül szó esik a tudástranszferről, tudáskontextusról a vidéki térségben, a tudás, innováció és fenntartható fejlődés fogalmáról, valamint az innovatív agrárszereplők információszerezési, információhasznosítási gyakorlatáról a székelyföldi térségben. Az első fejezet első tanulmányában Biró A. Zoltán részletezi a tudástranszfer, tudáskontextus vidéki szerepét, helyzetképet ad a szaktanácsadás székelyföldi feltételrendszeréről. A tudástranszfer folyamat legfontosabb tényezője, hogy a térségben növekvő tendenciát mutat a szakmai képzések iránt érdeklődők száma. A képzések alkalmával azonban inkább a gépi eszközök, termelési technológiák ismertetése kerül előnybe, míg a PR, menedzsment és a hálózati együttműködésről kevesebb szó esik. A tudástranszfer folyamatok különböző szinteken, egymástól függetlenül zajlanak és több tekintetben is különböznek egymástól: intézményi keretek, helyszínek, időpontok és részvételi formák. A kínálat diffúz és efemer jellegű, ez pedig nagyban befolyásolja az igények működését. A kínálat és az adott térségi igény összességében olyan tanulási formák kialakulásához vezetett, amelyek között két egymáshoz hasonló nem igazán lehet találni. Eredményességéről, a társadalomban betöltött szerepéről csak közvetett módon és sok munkával lehet információt begyűjteni. Javasolt kialakítani és működtetni olyan programokat, amelyeket siker esetén intézményesíteni lehetne és fontos elemét képeznék a fokozatosan kiépítendő térségi rendszernek.

Sárosi-Blága Ágnes, a kötet első fejezetének második tanulmányában olyan szakirodalmi anyagokat, projekteket és programokat ismertet, amelyek a tudás és agrárium kapcsán új szempontokat kínálnak az elemzéshez, megértéshez és ösztönzéshez. A tudáshoz és tanuláshoz kapcsolódó fejlesztési programok mellett ki kell emelni és nagyobb figyelmet kellene adni a társadalomtörténeti sajátosságoknak, helyi igényeknek és szükségleteknek, közösségi részvételnek, az adott hely erőforrásainak és sajátosságainak, az érintett személyek attitűdjének. A székelyföldi agrárium esetében egyértelmű a tudásforma, tudásinterakció és tudáshálózat fontossága. A tudás befogadásában és az innovációs folyamatokban kiemelkedő szerepe van az agrárium szereplői által az innováció és az innováció befogadásával kapcsolatosan képviselt vagy kialakított attitűdöknek. Az innováció befogadása előtérbe hozza a célcsoport viselkedésének és tudásának elemzését. Az agrárium képviselői számára már a tudás és szakértelem új módozatainak átadására van szükség, mint pl. a közösségi média használata, különböző csatornák alkalmazása a gazdák tájékoztatására, kapcsolatok kialakítása és életben tartása. A mindennapi életben számos

olyan gyakorlat működik, amelyek által előtérbe kerülnek a tudásformák, a formális és informális tudásszerzés folyamatainak kapcsolata és a digitális tanulási lehetőségek hatásainak ismerete.

A kötet első fejezetének harmadik tanulmányában Biró A. Zoltán és Szász Mária Magdolna két fontos következtetést fogalmaz meg az innovatív agrárszereplők információszerezési, információhasznosítási gyakorlatára való tekintettel a székelyföldi térségben. Az információszerezési gyakorlat a pontszerű működési modell dominanciáját jelzi, amelynek kétféle oka is van: a térségben alacsony az innovatív agrárvállalkozók száma, ez pedig a szigetszerűségi működési modellt egyediesíti, melyre a magyarázat az agrárvállalkozók habitusában kereshető. Az információforrásokhoz való viszonyulások azt mutatják, hogy a térség szereplői az ismeretszerzéshez és tanuláshoz az informális megoldásokat részesítik előnyben és bár igénybe veszik az intézményes megoldásokat is, az igénybevétel módozatai mentén igyekeznek informálisá tenni azokat. A képzési és gyakorlati programokon való részvétel, a tájékozódás, kapcsolatépítés, a térség igényei szerinti műszaki-technológiai váltás mind azt jelzik, hogy fontos a tudástranszfer folyamat. Az agrárszektor térségi szerepe fontos marad.

A kötet második fejezetét három szakmai interjú képezi. Szabó Ákos (szaktanácsadó, Székely Gazdaszervezetek Egyesülete) szerint *“Az is fontos feladat kell legyen szerintem, hogy felmérjük a gazdátársadalmat...”* (91 old.). Az interjú során véleményezte az agrár témakörben a szakmai ismeretterjesztést, az eljárásokat, a gazdák igényeinek megismerésének- és a tapasztalatcseréjének fontosságát. Továbbá szó került arról is, hogy a gazdák kihez fordulhatnak problémás esetekben, a segítségkérés esetén történő pozitív tapasztalatokról, a képzettség, a tudásigény és a műszaki újítások elfogadásáról és a digitális eszközök szerepéről a képzések, gyakorlati tanácsadások alkalmával. Elmondása szerint egyre többen vannak, akik a modern technológia által nyújtott lehetőségeket kiaknázzák: feliratkoznak szakportálok hírlevelezéseire, nagyon sok információt megtalálnak az interneten, amelyeket szakemberek segítségével gyakorlatba is ültetnek. Véleménye az, hogy az új technológiák alkalmazása a munkavégzés során jó irányba tart.

“A jelenlegi állapotban mindenki megoldja valahogy...” nyilatkozta Gál Attila (szaktanácsadó, Székely Gazdaszervezetek Egyesülete). Az interjú keretén belül szó került a szakmai ismeretterjesztésről az agrár témakörben, a tanfolyam jellegű képzésekről, a gazdák tanulási igényeiről, annak lényegéről és fontosságáról, a tanácsadás hatékonyabb működéséről, fejlesztéséről, a képzettség, tudás és a műszaki újítások elfogadásáról és összefüggéséről, a digitális eszközök szerepéről. Szerinte, mindenképp szükség van egy erős gazdaképviselőre országos vagy helyi szinten, aminek befolyásoló ereje legyen. Lát nyitottságot az emberekben a tanulásra, de szükség van arra, hogy sikeresen lehessen az érintett személyeket megszólítani, számukra érdekes témákat kell feltárni. Gyakran kérnek információkat, amelyeket követnek is, amennyiben megbizonyosodnak arról, hogy az adott dolognak haszna van.

Hatos György (szaktanácsadó, Székely Gazdaszervezetek Egyesülete) szerint *“Nekünk, szaktanácsadóknak, folyamatosan tanulnunk kell...”* (105 old.). Az interjú során szó került a szakmai kiadványok, személyes megkeresések gyakoriságáról, a gazdák továbbtanulási igényeiről, a termelésben felmerülő problémákról, napi gondokról és szakmai segítség igénybevételéről, megoldási lehetőségekről, mentalitásváltásról, a műszaki és technológiai újításokról, a pozitív példamutatásról, amely a következő generáció továbbfejlődését eredményezné. A technológia és az agrártudomány folyamatosan fejlődik, továbbá nagyban befolyásolja az agrártevékenységet a klímaváltozás és a különböző típusú kártevők jelenléte. Ezen tényezők megfelelő kezelése érdekében elengedhetetlen a folyamatos tanulás, fejlődés. Szükség van arra, hogy bizalom épüljön ki az emberekben, hogy szükség esetén merjenek információt, segítséget kérni.

A kötet harmadik fejezete tíz véleményt, gyakorlatot foglal magába. A kálnoki Furus Levente (a Turulmadár Egyesület vezetője) szerint *“Fontos, hogy az ember ismerje a körülötte levő termelőket...”* (115 old.). Ismertette gazdasági tevékenységét, az elinduláshoz szükséges szakmai információkat, ösztönzést, a szakemberekhez való fordulás lehetőségét, az igénybe vehető szakmai képzéseket, szakmai tapasztalatokat/tapasztalatcserét, televíziós- és rádiós műsorokban való szereplésüket, valamint a szakmai információk, tanácsadások fontosságát. A kézdivásárhelyi

Kelemen Gábor (Profi rádió munkatársa, műsorvezető és reklámszerkesztő/készítő) áfonyatermesztéssel foglalkozik, aki az interjú során elmesélte a vállalkozásának történetét, a szakmai tapasztalatcsere lehetőségét, véleményezte a televízió- és rádiós műsorok szerepét, észrevételeket és javaslatokat fogalmazott meg. *“A gyakorlat nagyon fontos, idővel rakódnak össze az olvasottak a gyakorlattal”*, nyilatkozta a kézdívásárhelyi Jova Lóránd, aki áfonyatermesztéssel és hagyományos mezőgazdasággal foglalkozik. Az interjú során beszélt a tevékenységéről, a szakmai képzések lehetőségeiről, tapasztalatcseréről, valamint észrevételeket és javaslatokat fogalmazott meg azzal kapcsolatosan, hogy az agrártermelőket miként lehet segíteni és támogatni. Az uzoni Kósa Tamás agrármérnöknek tanul és mezőgazdasággal foglalkozik. Szerinte, *“egy ilyen találkozó alkalmat biztosít egymás gondjainak, valamint a legújabb technológiák megismerésére”*. Az interjú alatt mesélt a tevékenységének kezdetéről, a kellő információk megszerzéséről, a szakemberekhez való fordulás lehetőségeiről, az igénybe vehető szakmai képzésekről, szakmai tapasztalatcserékről, a szakmai kiadványok, tévéműsorok, rádióműsorok szerepéről és fontosságáról. A végén észrevételeket, javaslatokat fogalmazott meg illetve részletezte a levendula fesztivál ötletét. *“A kapcsolatok révén kell erősítsük egymást”* – vallja az uzoni Molnár Hajnalka, aki mesélt a tevékenységeiről, az igénybe vehető szakmai képzésekről, szakmai tapasztalatcseréről más gazdákkal, a kiadványok, tévé- és rádióműsorok szerepéről és fontosságáról, valamint észrevételeket és javaslatokat fogalmazott meg azzal kapcsolatosan, hogy hogyan lehetne segíteni a gazdákat szakmai információkkal, tanácsokkal. A lemhenyi Sebestyén Barnabás, *“inkább az internethez folyamodik, mert bármilyen kérdésre könnyen kap választ”*. A lekérdezés során mesélt az általa végzett mezőgazdasági tevékenységéről, a szakemberhez való fordulás lehetőségéről, az igénybe vehető szakmai képzésekről, szakmai tapasztalatcseréről, telefonos applikáció használatáról, az online és offline média használatáról, illetve arról, hogy miként lehetne a fiatal gazdákat információkkal, tanácsokkal segíteni. A kézdiszentléleki Sterczler Sándor, állattenyésztéssel és mezőgazdasággal foglalkozik. Szerinte, *“amikor látod, hogy készül a sajt, meg tudod tapogatni, érzed az illatát, ez az igazi”*. Mesélt a vállalkozásáról, hogy mikor, hogyan és minek hatására indította el, beszélt a szakmai tanácsadásról, tapasztalatcseréről, a tévé- és rádióműsorok szerepéről, valamint az interjú végén észrevételeket és javaslatokat fogalmazott meg az agrártermelők információkkal, tanácsokkal való megsegítéséről. *“Több információra inkább az értékesítés kapcsán lenne szükség”* – mondta Vass Attila, gidófalvi lakos, aki faipari mérnökként dolgozik. Az interjúztatás során mesélt levendulatermesztési tevékenységéről, arról, hogy szükség esetén kihez fordulnak segítségért, igénybe vesz-e szakmai képzést, a pozitív tapasztalatokról, a levendula fesztivál ötletéről, a szakmai kiadványokról, valamint megfogalmazta gondolatait azzal kapcsolatosan, hogy a kisebb agrártermelőket miként lehetne tanácsokkal, információkkal segíteni és támogatni. Papp Zsolt és Papp Edit szentkatolnai lakosok, homoktővis természetével foglalkoznak. Szerintük *“a kistermelők számára, ha bíznak egymásban, nagyon sok lehetőséget ad a szövetkezés...!”* Elmesélték, hogy mikor fordulnak szakemberhez segítségért, beszéltek az igénybevehető szakmai képzésekről, szakmai tapasztalatcserékről, szakkönyvek, tévé- és rádióműsorok szerepéről és a szakmai információkkal való támogatásról. A nyújtódi Putnoki-Csicsó Barna és Putnoki-Csicsó Margit sajtőkészítéssel foglalkoznak. Szerintük *“a tapasztalatokat beszélgetések során tudják átadni, tudjuk átvenni a gyakorlott szakemberektől...”*. A lekérdezés során meséltek a tevékenységükről, az igénybe vett segítségéről, tanácsokról és szakmai képzésekről, a szakkönyvek, tévé- és rádióműsorok szerepéről és gyakoriságáról, a szakemberekkel való rendszeres vagy személyes kapcsolatokról, illetve az agrártermelők szakmai információkkal, tanácsokkal való támogatásáról, ellátásáról.

A kötet szerkezetének köszönhetően a szakirodalom megismerésére és a szakértői szempontokra alapozva az olvasó könnyebben megértheti az agrárium digitalizációs folyamatát, a tudástranszfer szerepét és annak gyakorlatban való alkalmazását, melyekre tökéletes példát nyújtanak a harmadik fejezetben olvasható vélemények és gyakorlatok.